

Festival sborového umění Jihlava 2015

Osmapadesátý ročník jihlavského Festivalu sborového umění, konaný ve dnech 5.-7. června 2015, dodržel osvědčené schéma tvořené několika koncerty (z toho dvěma koncerty na otevřených prostranstvích), sborovou soutěží a seminářem, na němž proslulý průkopník alikvotního zpěvu Jan Staněk přednášel „O alikvotním zpěvu a zvuku pěveckého sboru“. S alikvotním sborem **Spektrum** Praha Staněk předvedl své pozoruhodné umění také na zahajovacím koncertě v kostele Povýšení sv. Kříže. Uchvacující čistotu ladění a barevnost hlasů, a to v míře i u špičkových souborů zřídka slychanou, těleso uplatnilo rovněž v repertoáru „nealiquotním“, například v působivém *Sanctus* ostravského skladatele Pavla Staňka.

Na témže koncertě sbor **Monteverdi** z Budapešti řízený Évou Kollár předestřel v programu nazvaném „Musica sacra hungarica“ široké spektrum duchovní hudby moderních maďarských autorů sahající od děl Zoltána Kodálye až po současného velmi úspěšného čtyřicátníka Levente Gyöngyössiho. Potvrdil svou výbornou pověst i vysoký standard, projevující se například v homogenním zvuku a naopak v plastické zřetelnosti polyfonních hlasů.

Na zahajovacím koncertě vystoupila naše dvě nejstarší, přitom stále mladá vysokoškolská tělesa: **Jakub Zicha** ve spolupráci s **Vysokoškolským uměleckým souborem Univerzity Karlovy Praha** zaujal posluchače provedením náročného díla Carla Gesualda da Venosa *Jerusalem, surge* i procitěnou interpretací *Te Deum laudamus*, jež připomnělo osmdesátiny významného českého skladatele Jiřího Temla, letošního hosta festivalu. **Tomáš Židek**, známý mimo jiné i ožívováním pozapomenutých skvostů české sborové literatury, uvedl tentokrát s **Vysokoškolským uměleckým souborem Pardubice** díla Pavla Bořkovce, Jaroslava Kříčky, Otta Alberta Tichého, Foersterovu *Českou zem* a vlastní *Husitský Otčenáš*. Nadchl publikum také pregnantním řízením *Jarní romance* Zdeňka Fibicha, v níž spojily své síly a pěvecké zkušenosti obě vysokoškolská tělesa, sólisté a skvěle hrající Filharmonie G. Mahlera Jihlava, předem připravená Jiřím Jakešem. Tradiční kantátový závěr úvodního večera tak byl naplněn umělecky svrchovaným způsobem, ba dokonce lépe než v minulých ročnících, což ocenilo početné jihlavské publikum dlouhotrvajícím potleskem.

Další den se utkalo dvanáct většinou komorních těles ve sborové soutěži. Mezinárodní porota, jež pracovala ve složení Jiří Jakeš, Éva Kollár (Maďarsko), Natalia Šmarajeva-Goža (Ukrajina), Jan Vičar (předseda) a Marek Vorlíček, přičkla jednoznačné prvenství **Foersterovu komornímu pěveckému sdružení** vedenému Jaroslavem Brychem, které potvrdilo své dlouholeté přední postavení mezi českými ženskými pěveckými tělesy. „Foerstrovky“ přednesly díla O. Máchy, R. Lukowského, J. Nováka, K. Slavického, půvabnou *Vesnu* od Pavla Křížkovského, ale i porotou nejvýše ohodnocenou novinkovou skladbu, kterou bylo *Magnificat* Petra Koronthályho. Ve zlatém pásmu se dále umístilo **Pěvecké sdružení ostravských učitelek** řízené Jurijem Galatenkem, jehož zdařilý soutěžní výkon znamenal „come back“ na českou špičkovou sborovou scénu, a **Bubureza Praha**, jejíž mladé hlasy vedené tentokrát skladatelem Janem Rybářem zaujaly moderním interpretačním pojetím a zajímavou dramaturgií. Z ostatních těles měl u publika velký úspěch jediný účastník mužské kategorie, **VOSK Praha**, řízený Janem Zapletalem, kterého soutěžní porota ocenila stříbrným pásmem. Z jeho vystoupení stojí za zaznamenání interpretace skladby *Alebo* jubilanta Jiřího Temla a úpravy *How Deep is Your Love* z repertoáru The Bee Gees, které byly uvedeny i na přehlídce vítězů.

Festival dospěl ke svému vrcholu na závěrečném koncertu vystoupením dětského pěveckého sboru **Permoník** z Karviné a jeho dívčího sexteta. Bylo koncipováno jako svého druhu dvacetiminutová „sborová symfonie“, jež byla tvořena (bez přerušování navazujícími) díly Ivany Loudové (*Pozdrav slunci*), Jana Jiráška (*Kyrie eleison* z *Missa propria*), Petra Ebena (*Agape* z *Řeckého slovníku*) a znovu Ivany Loudové (*Marnost* a *Moudrost* z *Mudrosloví*). Většinu uceleného bloku hudby zpívaly karvinské dívky bez dirigenta, později byly řízeny z přítmi sálu zlato-stříbřitě oděnou Evou Šeinerovou, osvětlenou bodovým reflektorem. Vystoupení ukázalo, proč jsou Permoník a jeho komorní ansámby tak velmi úspěšné v zahraničních sborových soutěžích i při domácích vystoupeních. Podílil se na tom Šeinerové bytostná muzikalita a její moderní pojetí dramaturgie jako uceleného projektu (a nikoli pouze sledu jednotlivých čísel), vysoce náročný soudobý repertoár, vytříbená hlasová kultura a výslovnost (hlasovou pedagožkou je Martina Juriková), bezchyb-

ná intonace, měkký výraz, opírající se o dynamické či barevné odstiňování frází, delších tónů či akordů, a také pohyb tělesa po celé ploše jeviště, resp. přirozeně působící gestikulace sboristek.

Velmi kvalitní výkony podala na témže koncertě i dvě smíšená tělesa: loňský vítěz jihlavské soutěže **Gaudeamus Brno** řízený Dašou Karasovou a Martinou Kirovou, interpretující stylově přesvědčivě českou sborovou klasiku – Ebenovo *Starodávnné čarování milému* a výběr z Novákových *Moravských balad*, a ukrajinský **Studentský sbor Hudební akademie** z Čerkasy dirigovaný Natalií Šmarajeva-Goža, který představil díla ukrajinská, ruská a v posledních letech hojně provozované Whitecrovo *Lux Aurumque*. Na nedělním dopoledním koncertě v Parku Gustava Mahlera navíc toto ukrajinské těleso předvedlo skvělé folklorní pásmo tvořené moderními skladatelskými úpravami ukrajinských lidových písní. Spolu s ním zde účinkoval sbor Monteverdi řízený Ěvou Kollár, jehož stylizace maďarských nebo slovenských lidových písní (Bartók, Bárdos, Karai aj.) byly sice o poznání krotčí či tradičnější, přesto však velmi podmanivé. Škoda, že atraktivní folklorní program obou vyspělých těles

nemohl být uveden v koncertním sále, kde by také mohl plněji vynít. I když chápu a respektuji snahu jihlavských organizátorů přenést sborový zpěv i na jihlavská prostranství a zaujmout Jihlavany (a obdobné koncerty v plenéru se konají na všech festivalech po celém světě), přece jen na mne zapůsobil tento kvalitní koncert poněkud martnotratně...

Letošní festival byl zdařilý a potvrdil ústřední pozici, jakou „sborová Jihlava“ nadále zaujímá mezi českými hudebními festivaly. Je to dáno její interpretační a skladatelskou soutěží, hostováním zahraničních těles prezentujících hudební umění svých zemí a trvalou péčí o českou sborovou literaturu. Těch českých kompozic včetně devíti novinek (jejich autory byli Jiří Churáček, Vlasta Redl v úpravě Filipa Tailora, Jan Rybář, Jan Bernátek, Petr Koronthály, Tomáš Židek, Tereza Surovíková, Eduard Douša a Jan Zástěra) zaznělo letos na šest desítek. Jihlava tak představuje cenný ostrůvek, na němž – v konfrontaci s inspiračním a vzdouvajícím se oceánem sborové kultury světové – je pěstováno české sborové umění.

JAN VIČAR